

נגיעות בדג הבקלה

הרב משה כ"ץ

פסוקים רבים בתורה עוסקים באיסור אכילת שרצים. מהם עולה, שהאוכל שרץ ששרץ במים, כלומר התנועע במים, עובר על ארבעה איסורי דאורייתא (כאילו אכל חזיר ארבע פעמים).

בדגים יכולים להימצא שרצים בכמה מקומות: בתוך בשר הדג, במעיו, בראשו של הדג או על גבי עורו השרצים הנמצאים במעי הדג, בראשו או על גביו, חיו והתנועעו לפני כן במים, והם מוגדרים כשרץ המים לכל דבר. כשהדג בולע אותם הם מגיעים לתוך המעיים שלו, והואיל ושרצים אלו נאסרו עוד בהיותם במים, הם אסורים גם כשהם במעי הדג, כפי שנפסק בשולחן ערוך (יו"ד סי' פד סע' טז): "תולעים... הנמצאים בדגים במעיהם – אסורים."

הלכה זו כלל אינה תלויה בדיון ההלכתי ביחס לתולעי האניסקיס (שבהן יש שאלה האם היו אסורות לפני שנבלעו על ידי הדג). התולעים הנמצאות בבטן של דג הבקלה הצעיר ודאי שרצו במי הים ונכנסו למעי הדג, ומשם יצאו לחלל הבטן - וכאמור לעיל, הן בוודאי אסורות.

בבטנו של דג בקלה צעיר יש תולעים רבות. דג הבקלה משווק כשהוא שלם וללא ראש (בשונה מפילה בקלה). בהוראות השימוש שעל השקית כתוב שצריך לנקות את הדג, אולם הציבור הרחב אינו מבין למה וביחס למה מכוונת הוראה זו. בנוסף, רוב הציבור כלל לא יודע מה עליו לחפש וכיצד יש לנקות את הדג בצורה טובה ונכונה. בשל הבעייתיות הגדולה בדג זה, והחשש שבלי לשים לב ייכשלו אנשים באיסורי דאורייתא רבים, שוקלת הרבנות הראשית להפסיק את שיווק דג הבקלה עם הכשר ולכן המלצתנו לא לרכוש ולא לאכול דג זה.

בד"צ חתם סופר פ"ת ובד"צ בית יוסף פרסמו על הסרת הכשרות שלהם מדג זה, וכן רבניות מקומיות רבות אסרו את השימוש בבקלה צעיר בבתי עסק שתחת השגחתם.